

МОТИВАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ РАСИСТСЬКИХ ЕТНОНОМІНАЦІЙ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

Єгорова Олеся,

кандидат філологічних наук, доцент
ORCID ID 0000-0002-3225-5580
Сумський державний університет
вул. Римського-Корсакова 2, 40007, Суми, Україна
o.egorova@gf.sumdu.edu.ua

Древаль Крістіна,

студентка
ORCID ID 0000-0001-7452-8666
Сумський державний університет
вул. Римського-Корсакова 2, 40007, Суми, Україна
kristinadreval3@gmail.com

Незважаючи на сталі тенденції сьогодення щодо демократизації суспільства, глобалізації, посилення транскордонної комунікації та співпраці, актуальними залишаються проблеми національних, соціокультурних та індивідуальних відмінностей, що нерідко породжують прояви дискримінації як форми нетерпимості. Одним із видів дискримінації є дискримінація на ґрунті етнічних та расових відмінностей, яка особливих проявів набула в США.

У контексті глобальної активізації антирасистських настроїв та рухів у пропонуваній розвідці розглядаються питання екстеріоризації мови ненависті на просторах американської лінгвокультури. Актуальність теми підсилюється прогалинами в існуючих роботах щодо висвітлення категорій вмотивованості формування расистських етнонімів.

Пропонована розвідка акцентує увагу на шляхах лінгвального вираження расової дискримінації за ознаками етнічної приналежності об'єктів номінації. Крім того здійснюються спроби надати власне визначення мови расизму, а також детермінувати та систематизувати расистські етнономінації за критерієм їхньої вмотивованості. З цією метою було укладено список з 50 лексичних одиниць расистських етнономінацій, відібраних методом суцільної вибірки зі статей сучасних американських онлайн-видань ABC News, NBC News, The Atlantic, NBR.

Аналіз укладеної вибірки доводить, що в контексті американської лінгвокультури дискримінації можуть підлягати представники будь-якої етноспільноти, проте об'єктами расизму переважно стають афроамериканці, азійці та автохтонний етнос, які дискримінуються за такими мотивами: гастрономічні уподобання, особливості вимови, колір шкіри тощо. Крім того, популярними асоціатами для створення етнономіній є специфічні реалії навколишнього світу, ономастичні одиниці, анімалістичні та антропометричні мотиви. При цьому найпопулярнішим мотивом утворення расистських етнономінацій є гастрономічний.

Ключові слова: расизм, дискримінація, мова ворожнечі, расистська мова, етнонім.

MOTIVATIONAL CHARACTERISTICS OF ETHNIC NOMINATIONS IN AMERICAN LINGUOCULTURE

© Yehorova O., Dreval K., 2021

Yehorova Olesia,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor
ORCID ID 0000-0002-3225-5580
Sumy State University
Rymaskogo-Korsakova Str., 2, 40007, Sumy, Ukraine
o.egorova@gf.sumdu.edu.ua

Dreval Kristina,

BA student,
ORCID ID 0000-0001-7452-8666
Sumy State University
Rymaskogo-Korsakova Str., 2, 40007, Sumy, Ukraine
kristinadreval3@gmail.com

Despite the current trends towards society democratization, globalization, strengthening cross-border communication and cooperation, the issues of national, sociocultural, and individual differences continue to remain topical and not infrequently lead to the display of discrimination as a form of intolerance. Notable for the US context has become the type of discrimination that rests on ethnic and racial differences.

This paper considers the issues of exteriorizing hate speech in the American linguoculture which has become extremely topical in the context of recently livened up global antiracist sentiments and movements. The topicality of the issues under study is reinforced by the deficiency of research on the cognitive motives behind the racist ethnonyms in American English.

This research focuses on the ways of verbal manifestation of racial discrimination on the grounds of ethnicity attributed to the objects of nomination. Moreover, we make an attempt to give our own definition of the racist language as well as to determine and to classify racist ethnic nominations according to the criterion of their motivation. For this purpose, by applying the continuous sampling approach we drew up a list of 50 lexical units (racist ethnonyms) selected from articles of modern American news websites like ABC News, NBC News, the Atlantic, and NBR.

In the result of analysing the selected sample, we came to the conclusion that in American linguoculture, the representatives of any ethnic group may become exposed to discrimination. However, the main targets of racism are African Americans, Asians, and the indigenous ethnic groups who are being discriminated against because of their gastronomic preferences, pronunciation features, skin color, etc. In addition, among popular associates that lead to the creation of ethnonyms are specific realities of the world, onomastic units, animalistic and anthropometric motives. The most popular motive for the formation of racist ethnic nominations is the gastronomic one.

Key words: *racism, discrimination, hate speech, racist language, ethnonym.*

Вступ

США є найяскравішим прикладом багатонаціональної держави, де культурні традиції та своєрідне світосприйняття представників різних етнічних груп щільно переплітаються у всіх сферах життя: у побуті, в медіа, в політиці тощо. Гетерогенність американського соціо-культурного простору протягом століть ставала причиною міжетнічних (міжнаціональних і міжрасових) конфліктів, згадати хоча б часи рабовласництва та сегрегації темношкірого населення, терористичні атаки, зведення Америко-мексиканського муру та активізацію протестних рухів Black Lives Matter проти расизму й ненависті по відношенню до темношкірого населення (а згодом й до представників інших національних та, навіть, секс-меншин), що сколихнули світову громадськість.

Провідним інструментом експлікації негативного ставлення до оточуючих залишається мова ворожнечі або мова ненависті (англ. hate speech), яка зокрема

проєціюється на векторах расової дискримінації, під якою розуміють будь-який акт розрізнення, ексклюзії, обмежування чи віддання переваги за ознаками раси, кольору шкіри, родового, національного чи етнічного походження, що має за мету чи наслідок нівелювання чи умалення визнання, використання чи здійснення на рівних засадах прав людини та її основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній та будь-яких інших сферах суспільного життя (переклад наш – О.Є.) (International Convention, 1965).

Однією з форм прояву мови расизму є стереотипні етноніми – продукти етностереотипізації, тобто конотативні номінування одних етнічних груп чи їхніх представників, що створюються та поширюються представниками інших етнічних груп. Головним тригером їхньої появи є моральне несприйняття та бажання відокремити себе та свій етнос від «інших» за параметрами зовнішності, поведінки, мови спілкування, культури тощо. Існування певних прогалин у дослідженнях щодо вмотивованості формування расистських етнонімів у контексті американської культури, а також глобальна актуальність теми расизму в умовах сьогодення зумовлюють й актуальність цієї роботи.

Метою цієї розвідки є ідентифікація та інтерпретація мотиваційної бази формування типових расистських етнонімів, що активно функціонують в американській лінгвокультурі. Об'єктом дослідження є расистські етнономінації як прояви лінгвальної агресії до представників різних етносів в полікультурному суспільстві США, а предметом дослідження є вектори вмотивованості їхнього створення.

Матеріали й методи дослідження

Матеріалами дослідження є бази даних етнічних номінацій, що знаходяться на просторах глобальної мережі у відкритому доступі, а також актуальні американські публіцистичні матеріали американських онлайн-видань ABC News, NBC News, The Atlantic, NBR та дописи користувачів соцмережі Twitter тощо. На основі відібраних матеріалів було вибірку з 50 етнонімічних лексичних одиниць расистської мови. Для виконання поставленої мети в цій розвідці використано такі методи: методи дедукції та узагальнення – для ідентифікації базових теоретичних положень дослідження, типологічний метод – для класифікації расистських номінацій за видами вмотивованості, а також аналітично-описовий метод для експлікації сутності виокремлених категорій та їхніх конститuentів.

Обговорення

Проблеми етнології вже довгий час викликають інтерес науковців різних сфер. Окремим об'єктом міждисциплінарних досліджень стали іменування представників різних етносів з негативною конотацією, які різні дослідники пропонують називати етнофолізмами, етнічними прізвиськами, експресивними етнонімами, етнічними інвективами, пейоративними етнономінаціями, етнофобізмами тощо. Так, зарубіжні студії переважно висвітлюють феномен етнофобізмів з позицій соціальної психології, в рамках якої досліджувалися передумови та наслідки вживання етнофолізмів (Mullen B., Rozell D., Johnson C., Rice D.), поліаспектність їхнього впливу на учасників комунікації (Greenberg J., Kirkland S.L., Pyszczynski T., Nielsen L. B.) тощо. Натомість вітчизняні дослідники та дослідники близького зарубіжжя переважно фокусуються на вивченні етнонімів з позицій лінгвістики. Зокрема вивчаються загальні способи презентації етнізмів (Н. Мельник, В. Ніконов), їхній дискримінативний та стереотипізаційний потенціал (Ю. Масель, Л. Мосієвич, В. Панін), аналізуються лексико-семантичні та лінгвопрагматичні особливості функціонування етнофобізмів (А. Антонченко, К. Скіданова, Т. Цебровська). Важливою віхою дослідження питань вмотивованості дерогативно маркованих етнонімів стала робота І. Аллена, де він вирізняє шість мотиваційних векторів формування етнофолізмів: особливості фізіології, особливості характеру, власні імена, гастрономічні уподобання, групові назви та «інше». Вивчення вектору вмотивованості простежується й в роботах К. Скіданової, яка виокремлює 12 груп етнофобізмів, утворених від соціально-побутової лексики, та

А. Долі, в рамках компаративного підходу аналізує мотивацію формування етнономінацій в англійській та російській мовах, розкриваючи схожості та розбіжності в маніфестації стереотипів на лексичному рівні. Утім наша робота за собою залишає спроби виокремити соціальну-ворожу, а саме расистську складову у мотиваційних процесах етнономінування.

Результати дослідження

Мова ненависті за своєю сутністю є вербальним проявом різко негативного ставлення одних людей до інших. Рада Європи у своїх нормативних документах визначає, що мова ненависті охоплює всі форми самовираження, які розповсюджують, підбурюють, сприяють або виправдовують расову ненависть, ксенофобію, антисемітизм та інші форми ненависті на ґрунті нетерпимості, зокрема нетерпимість, виражену радикальним націоналізмом та етноцентризмом, дискримінацію та ворожнечу щодо меншин, мігрантів і людей з числа іммігрантів (Recommendation, 1997: 107).

Мова расизму в широкому сенсі охоплює будь-які слова, фрази, вирази чи смисли, марковані расистським відношенням чи сприйняті як такі (Hauptfleisch, 2013: 88). Виходячи з визначення расизму, пропонуваного Міжнародною конвенцією про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, пропонуємо мовою расизму вважати будь-яку лінгвальну екстеріоризацію відмінностей людини чи групи осіб за ознаками раси, кольору шкіри, родового, національного чи етнічного походження, спрямовану на здійснення негативного психо-емоційного впливу в різних соціальних контекстах з метою приниження, утиску, відсторонення, обмеження прав та свобод тощо.

Негативне відношення на расовому підґрунті, з яким асоціюються расистські висловлювання, може бути негайною реакцією індивіда на події, проявом стереотипного світосприйняття, або ж зумовлюватися певним досвідом комунікації з об'єктом расистських нападів чи асоційованими із ним особами. В останньому випадку використання мови расизму є результатом обдуманих поглядів, що проявляється в свідомому виборі лексичних одиниць.

Расизм передбачає категоризацію за суб'єктами, які його проявляють. Так, академік К.Ф. Джонс пропонує вирізняти особистісний (personally mediated), інтерналізований (internalized) та інституціоналізований (institutionalized) расизм (Jones, 2000: 1212). Відповідно до цієї класифікації суб'єктом расистського мовлення може бути: 1) окремий представник домінуючої етногрупи (наприклад, біла людина) (McCafferty, 2011); 2) окремий представник етнічної чи національної меншини (темношкіра людина, латиноамериканець тощо) (Pollard, O'Hare, 1999); 3) расова або домінуюча етногрупа; 4) організація чи суспільство (прояви расової упередженості на рівні органів влади).

США – це поліетнічна держава, яка має довгу історію міжетнічних конфліктів і расизму, тож в американській лінгвокультурі функціонує чимало пейоративних етнономінацій, що є продуктами асоціативного та стереотипного мислення і використовуються для реалізації дискримінативних та дисфемінативних стратегій. Так, зокрема найчастіше об'єктами расистських випадів на теренах США стають темношкірі американці (dark meat, darky, jungle bunny), білі американці (cracker, whitey, honky, gringo), представники автохтонного етносу (redskin, injun, wagon burner, prairie nigger), мексиканці (beaner, tacohead, wetback) та представники інших расових чи етнічних груп. З точки зору семантики дисфемізм (англ. dysphemism) – це мовний засіб ображення, прояву агресії або засіб «випустити пару» (Allan, Burridge, 1991: 3), тож чим негативніше суспільство реагує на певну етнічну групу або явище, пов'язане із нею, тим більше дисфемізмів для їхньої номінації існує (Мосієвич, 2009: 360–361).

У межах цього дослідження було укладено вибірку з 50 лексичних одиниць расистських етнономінацій, що активно функціонують в американській лінгвокультурі. Конституенти укладеної вибірки було проаналізовано на предмет умотивованості номінування, в результаті чого виокремлено вісім тематичних груп.

Група лексичних одиниць, що асоціює продукти харчування охоплює расистські номінації, умотивовані стереотипним судженням про гастрономічні уподобання певної етнічної спільноти. В основі таких найменувань закладене значення «такий, що їсть певну їжу». Наприклад, мексиканців часто іменують *beaners* через популярність бобів у меню жителів Мексики; пристрасть індійців та пакистанців до прянощів закарбувалася у номені *curry-muncher*, а любов корейців до страви кімчі зумовила укорінення відповідного іменування цієї етноспільноти – *kimchi*. З іншого боку, група також охоплює номінації, умотивовані «схожістю» певної їжі з представниками етносоціальної групи. В основі цих номенів закладене значення «зовні одного кольору (жовтого, коричневого, чорного), а всередині - “іншого”». Так, номен *banana* метафорично іменує асимільованих американських азійців, лексеми *coconut*, *bounty bar* та *Oreo* – темношкіре населення США, а номен *apple* представників автохтонного етносу Північної Америки, що поводяться як білі американці (за даними *The Racial Slur Database (The Racial Slur Database, 1999)*).

Лексеми-скорочення назв етнічних груп є результатом мовної економії та компресії – типових для сучасної англійської мови процесів. Так, до щоденного обігу потрапили ініціальні усічення типу *jar* < *Japanese*, *paki* < *Pakistani* або *hebe* < *Hebrew*. Окремий інтерес викликає контрактура *flip* < *Filipino*, що іменує людей філіппінського походження, оскільки вона омонімічна абревіатурі *flip* – *f*cking little person*, а тому має вищий ступінь пейоративності.

Іменування, умотивовані особливостями вимови, притаманними певній етнічній групі, є продуктом ономапоетії. Так, іменування китайців *ching-chong* є по суті карикатурним відображенням мовлення людей китайського походження, чим й іменує китайців, лексема *euyetie* номінує італійців і є скороченням від *Eye-Talian* – варіанту неправильної вимови італійцями англійського слова *Italian*, а номен *injun*, що іменує корінних американців, з'явився в результаті некоректної вимови індіанцями англійського слова *Indian*.

Пейоративні номени, умотивовані кольором шкіри певної етнічної групи, охоплюють переважно мовні одиниці-колоніми. Так, лексеми *darky*, *negress*, *negro* та *nigger* дискримінують за ознакою темної шкіри, а лексеми *whitey*, *wigger* (< *white nigger* – біла людина, що поводить себе як афроамериканець) та *white trash* («біле сміття» – бідна верства білого населення) – за ознакою білого кольору шкіри. Втім референція до кольору шкіри об'єкта етнономінації може бути й опосередкованою, як-от у випадках з іменами *snowflake* (асоціат – білий колір сніжинок) та *spade* (асоціат – відповідний колір масті «піки» в колоді карт).

Група лексем-асоціатів певних реалій навколишнього світу охоплює расистські номінації, що відображають явища природи або продукти людської діяльності. Наприклад, мовна одиниця *coon* походить від португальського слова *bagacoop*, *bagaca* зі значенням «вагон для перевезення темношкірих рабів» й іменує афроамериканців. Похідний від нього номен *dune coon* є образливим виразом у бік смуглих або темношкірих арабів.

Група ономастичних одиниць охоплює расистські іменування алюзивного та неалюзивного характеру. Так, чоловіків арабського походження дуже часто іменують *Ali Baba* (за асоціацією з героєм відомої казки) або *Osama* (за асоціацією з засновником терористичного угруповання «Аль-Каїда» Осамом бен Ладеном), у той час як неалюзивні іменування типу *dago*, *guido*, *humie* походять від типових власних імен, що функціонують в певній етнокультурі: *dago* (або *dego*) < *Diego* (іменує італійців та іспанців), *guido* < *Guido* (іменує італійців) та *humie* < *Human/Herman* (іменує юдеїв та німців).

Група лексем-анімалистичних асоціатів охоплює расистські номінації, що є продуктами асоціювання представників етнічної групи з певними тваринами або їхніми відмітними характеристиками. Наприклад, використання лексем *ape* чи *monkey* по відношенню до чорношкірих людей є відлунням застарілих расових теорій про те, що африканські народи слугували містком між мавпами та європейцями (тобто білими

людьми) в еволюційному ланцюжку. Схоже походження має й номен *jungle bunny*, що асоціює «дикість» джунглів, нібито притаманну вихідцям з Африки.

Група етнономінацій-асоціатів частин тіла охоплює расистські номени, що формуються на основі характерних ознак конституції тіла представників різних етноспільнот. Наприклад, номен *budhaheaded* – це результат порівняння форми голови людей азійського походження з квадратною головою Будди, лексема *burrhead* («реп'яхова голова») є свідком стійкої асоціації з густою та нерівномірною текстурою волосся афроамериканців, а от мовні одиниці *bootlip* («губа, ніби черевик») та *banjo lips* реферують до характерно пухких губ афроамериканців.

Висновки та перспективи

Расистська мова є частиною мови ворожнечі як акту та продукту омовлення негативного ставлення, ворожості або ненависті людей один до одного. У ході дослідження було проаналізовано типові для американської лінгвокультури расистські етнономінації та систематизовано їх за ознаками вмотивованості, що допомагає визначити, за яким критерієм дискримінується людина. Результати аналізу доводять, що дискримінація в контексті американської лінгвокультури може проявлятися до будь-якого члена спільноти, а також, що найпопулярнішою асоціативною базою формування расистських номінацій є гастрономія.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Доля, 2016 – Доля А. Б. Этнические прозвища в английском и русском языках: мотивационный аспект. Практики и интерпретации. 2016. Вип. 1, № 1. С. 214–224.
- Мосиевич, 2009 – Мосиевич Л. Дисфемизмы и языковая картина мира. Наукові записки. Серія «Філологічні науки». 2009. Вип. 81 (3). С. 358–362.
- Скіданова, 2011 – Скіданова К. Американська пейоративна етнономінація, мотивована соціально-побутовою лексикою. РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. 2011. С. 10.
- Allan, Burrige, 1991 – Allan, K., Burrige, K. *Euphemism and Dysphemism: Language Used as Shield and Weapon*. New York, Oxford: Oxford University Press, 1991. 263 p.
- Allen, 1983 – Allen, L. I. *The language of ethnic conflict: Social organization and lexical culture*: / ed. A. R. Bower. New York: Columbia University Press, 1983. 162 p.
- Hauptfleisch, 2013 – Hauptfleisch, D. C. *Racist Language in Society and in Dictionaries: A Pragmatic Perspective*. Lexikos. 2013. Vol. 3, No. 1.
- International Convention, 1965 – International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination : UNConvention of 21.12.1965. No. 4. United Nations Human Rights. 1965. 9 p.
- Jones, 2000 – Jones, C. P. Levels of racism: a theoretic framework and a gardener's tale. *Am J Public Health*. 2000. Vol. 90, No. 8. 1212–1215 p.
- McCafferty, 2011 – McCafferty, K. *No Title Linguistics of White Racism. Racist discourse strategy in US politics*: Swarthmore, Pennsylvania. 2011. 56 p.
- Pollard, O'Hare, 1999 – Pollard, K.M., O'Hare, W.P. *America's Racial and Ethnic Minorities*. Population Reference Bureau PRB.org. 1999. URL: <https://www.prb.org/americasracialandethnicminorities/#:~:text=But%20in%20the%201990s%2C%20the,in%20certain%20states%20and%20communities> (дата звернення: 01.12.2020).
- Recommendation, 1997 – Recommendation of the committee of ministers to member states on «hate speech»: Recommendation of 30.10.1997 No. (97) 20. Council of Europe. 1997. 106–108 p.
- The Racial Slur Database, 1999 – The Racial Slur Database. RSDB. 1999. URL: <http://www.rsd.org/races> (дата звернення: 01.12.2020).

REFERENCES

- Allan, Burrige, 1991 – Allan, K., Burrige, K.(1991). Euphemism and Dysphemism: Language Used as Shield and Weapon. New York, Oxford: Oxford University Press, 1991. 263 p.
- Allen, 1983 – Allen, L. I. (1983). The language of ethnic conflict: Social organization and lexical culture: / ed. A. R. Bower. New York: Columbia University Press, 1983. 162 p.
- Dolia, 2016 – Dolia A. B. (2016). Etnicheskiye prozvishcha v angliyskom i russkom yazykakh: motivatsionnyy aspekt [Ethnic slurs in the English and Russian languages: motivational aspect]. Praktiki i interpretatsii. 2016. Vyp. 1, Nr. 1. pp. 214–224 [in Russian]
- Hauptfleisch, 2013 – Hauptfleisch, D. C. (2013). Racist Language in Society and in Dictionaries: A Pragmatic Perspective. Lexikos. 2013. Vol. 3, No. 1.
- International Convention, 1965 – International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination : UNConvention of 21.12.1965. No. 4. United Nations Human Rights. 1965. 9 p.
- Jones, 2000 – Jones, C. P. (2000). Levels of racism: a theoretic framework and a gardener's tale. Am J Public Health. 2000. Vol. 90, No. 8. 1212–1215 p.
- McCafferty, 2011 – McCafferty, K. (2011). No Title Linguistics of White Racism. Racist discourse strategy in US politics: Swarthmore, Pennsylvania. 2011. 56 p.
- Mosiyevich, 2009 – Mosiyevich L. (2009). Disfemizmy i yazykovaya kartina mira [Dysphemisms and the linguistic picture of the world]. Naukovi Zapysky. Seriya «Filolohichni Nauky». 2009. Vyp. 81 (3). pp. 358–362 [in Russian]
- Pollard, O'Hare, 1999 – Pollard, K.M., O'Hare, W.P. (1999). America's Racial and Ethnic Minorities. Population Reference Bureau PRB.org. 1999. URL: <https://www.prb.org/americasracialandethnicminorities/#:~:text=But%20in%20the%201990s%2C%20the,in%20certain%20states%20and%20communities> (date of access: 01.12.2020).
- Recommendation, 1997 – Recommendation of the committee of ministers to member states on «hate speech»: Recommendation of 30.10.1997 No. (97) 20. Council of Europe. 1997. 106–108 p.
- Skidanova, 2011 – Skidanova K. (2011). Amerykanska peioratyvna etnonominatsiia, motyvovana sotsialno-pobutovoiiu leksykoiu [American pejorative ethnic nomination, motivated by social and household vocabulary]. RVV KDPU Im. V. Vynnychenka. 2011. pp. 10. [in Ukrainian].
- The Racial Slur Database, 1999 – The Racial Slur Database. (1999). RSDB. 1999. URL: <http://www.rsdb.org/races> (date of access: 01.12.2020).

Received: 02 May, 2021